

Besedni tvori so taki, kot povsod drugod v njegovih spisih, dasiravno včasih kak izraz prav dobro pogodi. Tako n. pr. „buquishe“ (= bibliotheca), slovo tvor na „išče“ kot kraj, kjer se kaj nahaja.

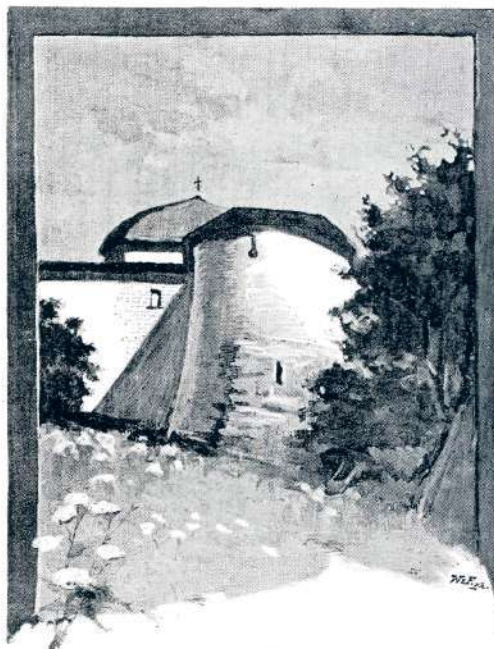

ŠMARNÁ GORA

Seveda je tudi vrsta drugih, s katerimi se ne moremo sprijazniti, n. pr. spevovoznik (poeta), obresnek (statuarius), mojstrija (artificium), pushenina (desertum), preselitva (colonia), mejazh (finitimus), femlâzh in femlâk (popularis), tekovna ograja (ἰππόδρομος), fihganija (alchymia) in drugih več. — Prav mnogokrat pa rabi nemke in germanizme, navzlic svojemu naporu, pisati slovenske izraze. Mimogredé sem si zapomnil te-le kot zglede: tribati (treiben), mikel (Mittel), fhovnirji (Ingenieure); od sunaj (auswendig, t. j. na pamet); odšnotrej teh planin (innerhalb der Alpen), doliperprâvete (abbringen), is ludštvam pruti Lashki dufheli ulezhi (mit dem Volke gegen Italien ziehen); faloshen (im Hinterhalte liegend), odšgor (oberhalb), pred se ufeti (sich vornehmen), perpadnost (Fall, Zufall), pogojn (Antrieb), z vojsko preulezhi (mit Krieg überziehen), zhespustiti (überlassen); a tudi take, ki po svojem sestavu prikrivajo nemški vir, kot: odvyati (ableiten), rajmnohitne (wesensgleich, consubstantialis). Seveda on sam ni ravno vseh za-

krivil. Mnogo jih je bilo iz starih časov ukoreninjenih in se niso dale kratkomalo izruti; a ljudje jih takrat tudi niso še občutili kot po duhu neslovenske besede. Izraz „od sunaj“ za nemški „auswendig“ pozna tudi Trubar, ki piše v predgovoru svojega katehizma, da se mladina „isvuna“ nauči svetopisemskega besedila. In Schweiger poje v svoji božični pesmi o sv. Jožefu: „Vlekel je gori v Betlehem“, torej istotako, kot v Pohlinovi Kroniki narodi proti Laškemu „vlečejo“. Istotako je skladnja pol nemška, pol latinska; prav slovenske so samo stalne ljudske fraze, vkolikor jih je porabil. Morebiti ni nobeden drug izmed njegovih spisov v tej smeri zanimivejši od tega, zato, ker je obširno, izvirno delo v slovenskem jeziku. Kdor bi v tej smeri pregledaval besedilo Markovo, bi našel še mnogo drugih zanimivosti.

Na isti višini nekako je vobče tudi njegova zgodovinarska kritika. Zraven prav srečnih in bistroumnih kombinacij srečamo tudi naivne misli in sklepe. Včasih ga je odvedlo od stroge poti stremljenja, lepo in poljudno pisati, tako, da bi ga tudi preprosti, neučeni čitatelji umeli in da bi vzdrževal zanimanje za svoje pripovedovanje. In to je bilo za njegov čas gotovo dobro načelo samoobsebi in dokazuje, da je p. Marka prav dobro poznal svojo dobo in

ŠMARNÁ GORA

njeno zanimanje za slovstvo, pisano v slovenščini. Takrat so čitatelji bili mnogo bolj pozorni na slog v pisavi, na lepe, umetne in dolgovezno sestavljene perijode, ki so takrat narbolje dopadale, če se je bravec preje usopil, preden je prišel celemu stavku do konca.